

Theorie en Praktijk: Verweven = Verheven

Reactie NBA Young Profs

Aanleiding

Op 3 december 2014 deelde de NBA-Commissie Integratie Theorie- en Praktijkopleidingen tot AA en RA (hierna: de commissie) haar consultatiedocument rondom de integratie tussen de theoretische en praktijkopleiding tot accountant. Het consultatiedocument bestaat uit drie onderdelen, te weten (1) het synergiemodel, (2) het toetsingsmodel en (3) de implementatie. In het consultatiedocument heeft de commissie een vijftal vragen geformuleerd ten aanzien van deze onderdelen.

De NBA Young Profs hechten veel waarde aan integratie tussen de theoretische- en praktijkopleiding, bestaande uit een gedegen theoretische basis en het toepassen van de verworven theoretische kennis en het ontwikkelen van vaardigheden en soft skills in de praktijk. In het licht van de financiële crisis, de recente schandalen en de daaropvolgende maatregelen en rapporten wordt de roep vanuit de maatschappij om versterking van de professioneel-kritische houding van de accountant luider. Integratie tussen theorie en praktijk in het opleidingstraject kan hier een bijdrage aan leveren. Wij vinden het belangrijk dat de combinatie van werk, studie en privé optimaal bijdraagt aan de vorming van studenten/trainees tot goede beginnend beroepsbeoefenaren.

Uitgangspunten en doelstelling

Voor onze reactie hebben wij ons gebaseerd op:

- Het NBA Young Profs opleidingsdebat 2015, met als thema "Is er nog een balans?"
- Uitkomsten van onderzoek door VAS/NBA Young Profs naar de werk-studie-privébalans, specifiek de 277 young profs onder de respondenten, najaar 2014
- Overleg van de werkgroep Educatie van NBA Young Profs, december 2014 – januari 2015
- Reactie van de NBA Young Profs op de contourennota, februari 2014

Met deze reactie geven wij een inhoudelijke terugkoppeling aan de commissie ten aanzien van het conceptrapport "Theorie en Praktijk Verweven". Wij vinden een betere integratie tussen theorie en praktijk een positieve ontwikkeling en willen bijdragen aan verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantsopleiding, met aandacht voor de studeerbaarheid van de opleiding.

Kijkend naar de consultatiekring ontbreken volgens ons de huidige studenten die nog geen young prof zijn. Voor hun opleidingstraject zal dit voorstel ingrijpende gevolgen hebben. Het betrekken van deze groep bij de totstandkoming van het definitieve rapport zou bijdragen aan het creëren van draagvlak voor de geformuleerde voorstellen.

Inhoudelijke reactie

Alvorens de vragen inhoudelijk te beantwoorden, schetsen we de overkoepelende gedachte van de NBA Young Profs ten aanzien van de vraag hoe meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding zou kunnen worden bereikt. Op de vraag uit de contourennota hoe meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding zou kunnen worden bereikt, hebben wij als volgt geantwoord:

Voor de NBA Young Profs staan levenservaring en maturiteit van een student centraal. De theoretische- en praktijkopleiding zouden daar meer op toegesneden moeten worden.

De praktijkopleiding tot accountant moet gericht zijn op toepassing van de verworven theoretische kennis en vaardigheden en soft skills in de praktijk, door middel van het uitwerken en verdedigen van standpunten met betrekking tot dilemma's die een trainee in de werkomgeving signaleert. De praktijkopleiding moet zich niet in hoofdzaak richten op herhaalde toepassing van en oefening met bepaalde regels en standaarden als aanvulling op een meer conceptueel opgezette theoretische opleiding.

De NBA Young Profs zien tussentijdse gesprekken als een verrijking van de praktijkopleiding. Het opnemen van praktijkcases in bestaande mondelinge examens in de theoretische

opleiding én het vervangen van (delen van) essays in de praktijkopleiding door een mondelinge toets over een dilemma kan daar een aanvulling op zijn. Ook een combinatie van essays en mondelinge toetsing, verspreid over de semesters al naar gelang de behoefte van de student is mogelijk. Deze gesprekken dienen als "APK" voor de trainee en bieden inzicht in de persoonlijkheidskenmerken van de trainee – in een eerder stadium dan tijdens een theoretisch slotexamen of mondeling praktijkexamen.

Vraag 1: Wat vinden de NBA Young Profs van de vijf voorstellen, zoals benoemd onder vraag 1?

Voorstel 1: De inrichting van de theoretische opleidingen en de inrichting van de praktijkopleidingen moeten beter op elkaar afgestemd worden en in de doorlooptijd (meer) samenlopen.

Positief. Voor de NBA Young Profs is balans tussen werk en studie erg belangrijk. Uit onderzoek van de NBA Young Profs blijkt dat 57% van 277 respondenten de combinatie van werk en studie als onderdeel van de loopbaan tot accountant als positief ervaart. Een meerderheid ervaart dat beide componenten elkaar versterken. 25% ervaart de combinatie als negatief, mogelijk omdat beide componenten nog onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat 47% de balans tussen werk en studie onvoldoende vindt, slechts 25% vindt de balans voldoende. De NBA Young Profs willen bij de integratie van theorie en praktijk ook aandacht vragen om een goede balans te vinden tussen de werk en studiebelasting. Het "dual purpose" maken van beroepstaken en het integreren van de eindtermen draagt daaraan bij.

Voorstel 2: In het theoretische onderwijs maken studenten/trainees gebruik van door hen ingebrachte praktijkcases.

Positief. De NBA Young Profs zien dit als een goede ontwikkeling. Door praktijkcases te analyseren op basis van het theoretisch kader gaat het "vliegwiel" bij de combinatie van werk en studie sneller draaien. Indien dit door de docenten adequaat wordt aangepakt, kan dit ook de ondersteuning verder verbeteren die studenten/ trainees ervaren vanuit de onderwijsinstellingen bij de combinatie van werk en studie. Overigens is het uitgangspunt hiervoor al goed, aangezien uit genoemd onderzoek blijkt dat 70% van de respondenten de ondersteuning van onderwijsinstellingen als goed tot uitstekend ervaart.

Voorstel 3: In de praktijkopleidingen worden studenten / trainees nadrukkelijker met de theorie geconfronteerd, mede teneinde de actualiteit van de theoretische kennis te borgen.

Positief. De NBA Young Profs zien hierin de toegevoegde waarde in de vorm van het versterken van de kunde van studenten/ trainees om theoretische kennis te kunnen toepassen in de praktijk. De link tussen theorie en praktijk wordt hierdoor beter zichtbaar. Bovendien vinden de NBA Young Profs dat dit de ontwikkeling van de beroepscompetenties van studenten/ trainees ten goede komt. Een goede begeleiding/ondersteuning door de praktijkbegeleider is hiervoor van belang.

Voorstel 4: Uit de beroepspraktijk ingebrachte cases moeten voor de theoretische onderwijsinstellingen zichtbaar van meerwaarde zijn en dragen tevens bij aan de realisatie van eindtermen voor de praktijkopleidingen.

Positief. De NBA Young Profs hechten veel waarde aan het verbeteren van de balans tussen werk en studie en het elimineren van overbodige toetselementen. Door beroepsopdrachten zowel voor de theoretische opleiding als de praktijkopleiding relevant te laten zijn, verbetert dit de balans en vermindert de redundantie van toetselementen voor theorie en praktijk. Aangezien opleidingsinstellingen verantwoordelijk zijn voor de invulling van de theoretische opleiding, kunnen synergievoordelen tussen instellingen sterk uiteen lopen. Het is van belang dat goede richtlijnen worden vastgesteld waar het gaat om de vereisten aan de kwaliteit van de toetselementen en de koppeling aan de eindtermen.

Voorstel 5: De onderwijsinstellingen leveren ten behoeve van de praktijkopleidingen een bijdrage aan het begeleiden, beoordelen en toetsen van de studenten / trainees.

Positief. De inhoud van de opleiding moet centraal staan, daarom zien de NBA Young Profs het in de basis als positief dat onderwijsinstellingen een bijdrage leveren aan de begeleiding, beoordeling en toetsing van studenten/trainees in de praktijkopleiding. Wij zijn wel kritisch over de faciliteiten die de onderwijsinstellingen zullen moeten bieden om het geheel van begeleiden, beoordelen en toetsen overzichtelijk en toegankelijk te houden voor de

student/trainee. Dit is van belang gezien de drukte van de combinatie werk en studie voor de student/trainee. Belangrijk hierbij is de afstemming tussen de onderwijsinstellingen en het stagebureau/de praktijkbegeleider. De student/trainee heeft een eigen verantwoordelijkheid voor het slagen van de integratie tussen theorie en praktijk, maar moet hierin dan wel gefaciliteerd worden.

Vraag 2: Welke sterke punten onderkent u in het rapport 'Theorie en Praktijkopleiding Verweven'?

Zoals hierboven al deels beschreven, zien de NBA Young Profs een aantal voordelen aan het integreren van de theoretische opleiding en de praktijkopleiding.

- **Balans:** allereerst zien wij een mogelijke verbetering van de balans tussen werk, studie, privé en daarmee de werk- en studiebelasting, doordat beroepstaken zowel voor de theoretische vorming als de vorming in de praktijk (kunnen) worden gebruikt.
- **Theoretische basis:** door het integreren van theorie en praktijk, zoals het behandelen van praktijkcases in de theoretische opleiding, kunnen concrete situaties op basis van het theoretisch conceptueel kader worden uitgewerkt, waarmee de studenten/trainees hun theoretische basis kunnen versterken.
- **Praktische vorming:** naast een versterking van de theoretische basis zien wij ook toegevoegde waarde van integratie bij de vorming van studenten/trainees tot sterke, professioneel-kritische accountants.

Vraag 3: Welke verbeterpunten zou u de commissie willen meegeven inzake het rapport 'Theorie en Praktijkopleiding Verweven'?

De NBA Young Profs zien in het voorstel enkele praktische bezwaren en enkele gemiste kansen. Zo leidt een meer parallelle, modulaire opbouw mogelijk tot barrières om te switchen tussen opleidingsinstututen en tot minder flexibiliteit. Vanwege de integratie is een student/trainee mogelijk genoodzaakt om de theoretische opleiding te onderbreken, bijvoorbeeld wanneer de student/trainee een bepaalde periode een overstap maakt naar een afdeling buiten de audit en daardoor zijn praktijkopleiding dient te onderbreken. In het huidige model heeft dit niet (direct) gevolgen voor de theoretische opleiding.

Ook vragen wij ons af hoe zal worden gezorgd voor kwalitatief goede (teams van) docenten en examinatoren, met zowel theoretische kennis alsook voldoende feeling met de praktijk.

Vraag 4: De commissie pleit voor een geïntegreerd slotexamen. In dat slotexamen komen de theoretische eindtermen voor de kernvakken en het portfolio van de praktijkopleiding aan de orde. Hoe kijkt u aan tegen een geïntegreerd slotexamen?

Het instellen van een geïntegreerd slotexamen zou volgens de NBA Young Profs samen moeten gaan met het afschaffen van de praktijkscriptie en essays. Wij blijven signalen krijgen van young profs die de praktijkscriptie en essays als te zeer belastend ervaren in relatie tot de toegevoegde waarde. Een portfolio zoals benoemd in het conceptrapport biedt naar onze mening voldoende houvast voor examinatoren om een mondeling praktijkexamen van goede kwaliteit af te nemen. Overigens vinden de NBA Young Profs het positief dat in het voorstel de praktijkscriptie niet meer wordt genoemd als toetsonderdeel.

In het toetsbeleidsplan voor de praktijkopleidingen worden onder meer toetsvormen vastgelegd. Wat ons betreft is onderdeel daarvan een tussentijdse APK-toets voor studenten/trainees zoals eerder in deze reactie beschreven.

Vraag 5: Overige opmerkingen en suggesties

Wij zouden een aantal onderwerpen nog graag terug zien in het voorstel:

1. Allereerst is communicatie met en begeleiding van studenten/ trainees van groot belang. Zij zijn meewerkend en lijdend voorwerp in deze kwestie en de impact voor hen is groot.
2. Verder zien we een mogelijke verslechtering van de flexibiliteit, zoals hierboven al beschreven. Gezien het belang dat de huidige en toekomstige generatie studenten/trainees hechten aan flexibiliteit, is het van belang om dit te waarborgen in het voorstel. In het eerder genoemde onderzoek geeft 53% van de respondenten aan de combinatie werk en studie aan te bevelen. Dat betekent dat 47% dat in het huidige model niet zou doen.
3. Als laatste vragen we aandacht voor het risico dat het voorstel verzandt in de implementatiefase, doordat implementatie in het voorstel is belegd bij de NBA, de

theoretische opleidingsinstellingen en de stagebureaus. De NBA Young Profs bevelen aan hiervoor een procesbegeleider aan te stellen.

Conclusie

De NBA Young Profs zijn van mening dat met het voorstel "Theorie en Praktijk Verweven" een goede stap is gezet in het behalen van synergievoordelen door de combinatie van werk en studie en het verbeteren van de werk-studie balans voor studenten/ trainees. We zien nog verbeteringen ten aanzien van de huidige toetsvormen en de flexibiliteit. Als laatste is van belang om draagvlak te creëren bij studenten/trainees en aandacht te hebben voor de daadwerkelijke implementatie.

Amsterdam, 3 februari 2015,
Namens Adviescommissie NBA Young Profs,

Arthur van Bommel
Voorzitter

Marisa Noronha
Voorzitter werkgroep Educatie